

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ

УДК 327.7

**ПРОБЛЕМА ВИБОРУ ПОЛІТИЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
КУРСУ УКРАЇНИ. ПОЗИТИВНІ ТА НЕГАТИВНІ НАСЛІДКИ ВСТУПУ УКРАЇНИ
ДО МИТНОГО СОЮЗУ**

В.С. Карпов, к. е. н., доц., І. Ю. Копайгородська, студ.

Ключові слова: Митний союз, інтеграція, модернізація, нормативно-правова база, економічна вигода, газова проблема.

Постановка проблеми. Характерна риса сучасного світового розвитку країн – активізація інтеграційних процесів у світі та Європі зокрема. При цьому навіть ті країни, які не входять до складу інтеграційних об'єднань, неминуче відчують на собі їх відчутний вплив. Після останнього розширення ЄС Україна стала безпосереднім сусідом Євросоюзу. Тому сьогодні як ніколи постала проблема європейської інтеграції, але в сучасних умовах європейську інтеграцію не можна відривати від інтеграції з іншими країнами, насамперед, з найбільш історично пов'язаними Росією, Білоруссю, Казахстаном та іншими. Необхідно шукати таке вирішення питання інтеграції, яке принесе нашій країні якомога більше користі.

Аналіз публікацій. Розгляд низки літературних джерел з питань дослідження економічних наслідків інтеграції України до Митного союзу дав змогу зробити висновок про відсутність чіткої оцінки перспектив економічного розвитку національного господарства в умовах входження до Митного союзу. Розглядом питань даної тематики займалися: Ф. Верба, С. Глазьев, Ю. Максимов, І. Фомін, В. Мунтіян та ін.

Мета статті. Дослідження можливих наслідків вступу України до Митного союзу, їх аналіз та обґрунтування.

Виклад матеріалу. Більшість політиків вважає своїм пріоритетом інтеграцію з Євросоюзом, але на сьогоднішній день швидко вступити в ЄС ми не зможемо. Безумовно потрібно приводити українську нормативну базу до європейських стандартів, але це ні в якому разі не можна робити поспішно. Механізм реалізації тих чи інших законів може завдати колосальної шкоди нашій економіці. Тому на даний момент нашій країні економічно більш вигідно якнайширше розвивати відносини з Митним союзом.

ВАТ «Газпром» наприкінці січня 2013р. виставив НАК «Нафтогаз України» рахунок на суму в \$ 7,09 млрд за недобір природного газу в 2012 році. Штраф нарахований виходячи з передбаченої контрактами вимоги «take or pay». У Києві ж офіційно відмовилися платити по так званих штрафних санкціях, оскільки для цього нібито немає ні найменших підстав. У зв'язку з новим витком газової напруги експерти висловлюють абсолютно різні припущення щодо подальшого розвитку відносин України з Митним союзом.

Нещодавно з'явилася думка, що найближчим часом Україна все ж таки вступить до Митного союзу. Головною причиною вважається не найкращий стан української економіки. До того ж Світовий валютний фонд призупинив програму, з якою в Україні були пов'язані надії на відновлення економіки. Відносини з Європейським союзом також не стабільні. Не можна ігнорувати і той факт, що Україна історично пов'язана з країнами МС. Слов'янські народи завжди перебували в тісних відносинах. Розрив цих відносин завдасть не тільки економічного, а й величезного соціального удару по слов'янських народах.

Зрештою, причина не так уже й важлива: поступка наполегливим запрошенням Кремля або демарш у відповідь на чергову критику з боку ЄС. У будь-якому разі найближчим часом це питання буде вирішене.

Якщо країні (точніше, її керівництву, оскільки референдуму з цього питання не проводилося) належить зробити вибір найближчим часом, незайвим буде знову замислитися над головним питанням: а якими будуть вигоди чи втрати України у разі її приєднання до Митного союзу? Почнемо з плюсів.

1. Вирішення питання про природний газ. Річна потреба України в газі складає в середньому 71 – 73 млрд куб. метрів, притому, що самостійно наша країна видобуває лише

18 – 21 млрд куб. метрів. Забезпеченість недостатня, тому Україна мусить шукати альтернативні джерела енергоносіїв. Основну частину відсутнього обсягу газу Україна на даний момент купує у Росії за ціною, яка на сьогоднішній день складає \$ 406 за 1 тис. куб. м. З 1 січня набере чинності доповнення до контрактів на купівлю-продаж російського газу, підписане у Москві 17 грудня між Україною і Росією, згідно з яким ціна на газ для України становитиме \$ 268,5 за 1 тис. куб. м. Доповнення, як і самі контракти, діятиме до 2019 року. Слід зазначити, що ні дане доповнення, ні інші договори, підписані 17 грудня, ніяк не стосуються Митного союзу і, тим більше, приєднання до нього України.

Прокачування російського газу забезпечує і потреби європейських країн. Росія здійснює транзит газу до Європи через Україну за ставкою \$ 3,1 за тис. куб. метрів. Щорічно здійснюється формування запасу в 4 – 5 млрд куб. м. газу для підстрахування споживачів газу з ЄС на випадок дуже холодної зими «Нафтогазом України». Ведуться переговори про можливе збільшення цих запасів до 17 – 19 млрд куб. м. щорічно. Газпром і Нафтогаз 19 січня 2009 р. підписали два контракти : купівлі-продажу на період з 2009 по 2019 р.; про обсяги та умови транзиту газу через Україну на 2009 – 2019 роки. Україна веде з РФ тривалі переговори про зниження ціни на газ, яку Київ вважає несправедливою, а самі контракти, підписані урядом експрем'єра Юлії Тимошенко – кабальними. Якщо Україна вступить до МС , вона зможе щорічно економити на оплаті російського газу близько \$ 3 млрд. на рік, оскільки ціна для України буде знижена до внутрішньо-російського рівня.

У рамках Митного союзу скасовані експортні мита. Відповідно, ціна на газ із нюансами на нафтопродукти для країн Митного союзу набагато нижча. Це не буде якоюсь спеціальною знижкою для України, це об'єктивний факт членства в Митному союзі. Що стосується транзиту російського газу по українській ГТС, пропускна здатність української ГТС становить 150 млрд кубометрів за рік, однак вона експлуатується лише на 60 % потужності. Росія вносить свої пропозиції про спільну модернізацію ГТС України. Але, на наш погляд, модернізація газотранспортних шляхів повинна проводитися спільно не тільки з Росією, а і з європейськими країнами.

2. Вступивши до зони вільної торгівлі з ЄС, Україна, крім усього іншого, втратить найбільший товарообіг. Росія завжди була основним ринком для українського експорту і продовжує ним бути, незважаючи на санкції, що вводяться. Товарообіг України з країнами Європейського союзу в минулому році склав \$ 44 млрд, тоді як з однією тільки Росією – \$ 56 млрд. Наївно припускати, що, вступивши в зону вільної торгівлі з ЄС, наша країна почне експортувати до Європи більше товарів. У Європі криза перевиробництва, нікуди дівати свої! Тому Європі і потрібна Україна – як сировинний придаток і ринок збуту дешевих, низькоякісних товарів, які швидко наповнять український ринок і знищать вітчизняного виробника. Крім цього, якщо Україна потрапить у ЗВТ з ЄС, вона втратить найбільший ринок збуту – російський. Адже в цьому випадку введуть митні санкції щодо нашої країни, щоб захистити російський ринок від європейського низькосортного продукту, який наші заповзятливі олігархи захочуть перепродувати в РФ. А за умови вступу України до Митного союзу Україна зможе збільшити експорт власних товарів приблизно на \$ 7 – 9 млрд на рік, оскільки на території МС проживає 170 млн чоловік. Конкурентоспроможність українських товарів на ринку МС, на відміну від європейського, сумнівів не викликає.

3. Незалежність від МВФ. У разі приєднання до МС Україні не доведеться погоджуватися на нові вимоги МВФ, піднімаючи ціни на газ для населення та ЖКГ при заморожених пенсіях і соціальних виплатах. Кожен українець зможе відчутти вигоду на собі.

4. Загальне зростання бюджетних доходів. Виходячи з названих вище показників, можна зробити висновок, що загальна вигода України від приєднання до Митного союзу та участі в Єдиному економічному просторі в рамках Євразійського економічного співтовариства (ЄврАзЕС) може скласти \$ 6 – 10 млрд. Вступ до МС прискорить щорічні темпи зростання ВВП України на 0,95 – 1,01 процентного пункту, а також дозволить країні протягом десятирічного періоду підняти рівень власної економічної активності на 17 % ВВП.

5. Розвиток промисловості. Найбільш залежні від цін на енергоносії галузі української промисловості – металургійна, машинобудівна, хімічна – при пільгових цінах отримають новий імпульс розвитку. Крім того, розширення контактів із партнерами на пострадянському просторі (де, як відомо, в СРСР свідомо створювався замкнутий виробничий цикл) відкриє перед українськими підприємствами нові можливості. Як наслідок – зростання робочих місць.

6. Слідування світовим тенденціям. Створення мегасоюзів – на сьогоднішній день звичайна світова практика. Досить згадати той же Центральноамериканський спільний ринок, Південноафриканський митний союз, Організацію східно-карибських держав і, врешті-решт той же Євросоюз. Тому говорити про загрозу втрати суверенітету на тлі загальносвітового тренду щонайменше передчасно.

Жодне явище, процес чи подію не можна розглядати тільки з позитивної точки зору. Тому слід указати й на деякі негативні наслідки членства України у Митному союзі.

1. Проблеми із СОТ. Цінові пільги на енергоносії можуть викликати появу в Україні проблем у торгівлі з країнами – членами СОТ. Ця знижка може бути розцінена як прихована підтримка, що здатне зумовити антисубсидіарні розслідування щодо української продукції.

2. Удар по вітчизняному виробнику. Україні як члену Митного союзу довелося б підняти мита на ті товари, які їй було б вигідно ввозити за низькими цінами, тому що в країні ця продукція не виробляється, і навпаки, знизити мита на ті товари, які можливо було б замінити товарами вітчизняного виробництва.

3. Наростання внутрішньополітичних конфліктів, які можливі як між олігархічними угрупованнями (одним вигідна висока ціна на газ, іншим, навпаки, низька), так і між політичними силами (блокування роботи парламенту, заклики до перевиборів, вуличні акції тощо). У суспільстві також може помітно поглибитися розкол.

Висновок. Україні на сучасному етапі потрібно продовжувати вдосконалювати нормативно-правову базу, модернізацію вітчизняної економіки, і тим самим підвищувати рівень конкурентоспроможності на ринках як Європейського, так і Митного союзу. Країні необхідно шукати шляхи поліпшення стану економіки. На даному етапі вступ до Євросоюзу може лише погіршити економічну ситуацію в країні. Натомість членство у Митному союзі може підвищити рівень економічного зростання, дати імпульс розвитку певних галузей та вирішити основну енергетичну проблему нашої країни.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. **Верба Ф.** Щодо потенційної можливості формування Єдиного економічного простору Україною, Росією, Білорусією та Казахстаном / Ф. Верба // Економіка України. – 2003 . – № 11. – С. 80 – 83.

2. **Глазьев С. Ю.** Митний союз Білорусії, Казахстану та Росії: запуск механізмів / С. Ю. Глазьев // Російський економічний журнал. – 2009. – № 11– 12. – С. 46 – 59.

3. **Максимов Ю.** Перспективи та реалії формування єдиного митного законодавства в Митному союзі / Ю. Максимов // Господарство та право. – 2010. – № 6. – С. 115 – 119.

4. **Мунтіян В. І.** Стратегія розвитку взаємодії України з Митним союзом Республіки Білорусії, Республіки Казахстан та Російської Федерації // Проблеми розвитку зовнішньоекономічних зв'язків і залучення іноземних інвестицій: регіональний аспект : зб. наук. праць. – Донецьк : ДонНУ, 2011. – С. 397 – 404.

SUMMARY

Formulation of the problem. A characteristic feature of the modern world is to promote the development of integration processes in the world and Europe in particular. However, even those countries that are not part of the integration associations inevitably felt by their significant impact. Following the enlargement of the EU Ukraine became a direct neighbor of the EU. So now more than ever, faced the problem of European integration, but in the present conditions of European integration can not be torn away from integration with other countries, especially the most historically linked Russia, Belarus, Kazakhstan and others. You must look for a solution to the question of integration that will bring our country as much good.

Analysis publications. Consideration of a number of literature on the economic implications of the integration of Ukraine into the Customs Union has made it possible to conclude that the lack of a clear assessment of the prospects of economic development of the national economy in terms of joining the Customs Union. Consideration of these issues the subject involved: F. Willow, S. Glazyev, Y. Maksimov, I. Fomin, V. Muntiyani et al.

The purpose of the article. Investigation of the possible consequences of Ukraine's accession to the Customs Union, their analysis and justification.

Conclusion. Modern Ukraine should continue to improve the regulatory framework, modernization of the national economy, and thereby raise the level of competitiveness in European markets as well as the customs union. The country needs to look for ways to improve the economy. At this stage of accession to the EU can only worsen the economic situation in the country. Instead, membership in a customs union can raise economic growth, to give impetus to the development of certain industries and solve major energy problems of our country.

REFERENCES

1. Verba F. Shchodo potentsiynoyi mozhlyvosti formuvannya Yedynoho ekonomichnoho prostoru Ukrayinoyu, Rosiyeyu, Bilorusiyeyu ta Kazakhstanom / F. Verba // *Ekonomika Ukrayiny*. – 2003. – № 11. – S.80 – 83.
2. Hlaz'yev S. Yu. Mytnyy soyuz Bilorusiyi, Kazakhstanu ta Rosiyi : zapusk mekhanizmiv / S. Yu. Hlaz'yev // *Rosiy's'kyu ekonomichnyy zhurnal*. – 2009. – № 11 – 12. – S. 46 – 59.
3. Maksymov Yu. Perspektyvy ta realiyi formuvannya yedynoho mytnoho zakonodavstva v Mytnomu soyuzi / Yu. Maksymov // *Hospodarstvo ta pravo*. – 2010. – № 6. – S. 115 – 119.
4. Muntiyani V. I. Stratehiya rozvytku vzayemodiyi Ukrayiny z Mytnym soyuzom Respubliki Bilorusiyi, Respubliki Kazakhstan ta Rosiy's'koyi Federatsiyi // *Problemy rozvytku zovnishn'oekonomichnykh zv'yazkiv i zaluchennya inozemnykh investytsiy: rehional'nyy aspekt: zbirnyk naukovykh prats'*. – Donetsk : DonNU, 2011. – S. 397 – 404.

УДК 658.8:004.738.5

ИНТЕРНЕТ-МАРКЕТИНГ КАК ИНСТРУМЕНТ РАЗВИТИЯ СОВРЕМЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

Н. Н. Шапа, ст. препод., А. А. Лобань, студ.

Ключевые слова: Интернет-маркетинг, исследования рынка, корпоративный сайт, социальные сети, вирусный маркетинг

Актуальность проблемы. Предприятия все шире используют современные технологии в своей управленческой деятельности. К таким технологиям в значительной степени относится интернет. Интернет развивается, и с каждым годом появляется все больше пользователей, их активность увеличивается. Интернет стал частью жизни общества в целом, а потому в умелых руках превращается в эффективный инструмент маркетинговой деятельности. Этим инструментом необходимо управлять и при его помощи расширять границы деятельности предприятия. Кроме того, учитывая факт глобального использования Интернета в современном мире и бизнесе, вопрос использования Интернет-маркетинга (ИМ) является уже не просто фактором конкурентного преимущества, но и выживаемости предприятия в целом.

Анализ публикаций. Вопросам использования Интернет-маркетинга в деятельности современных предприятий посвящены научные труды таких ученых как: И. Ашманов, А. Басов, Ф. Вирин, А. Иванов, Алан Купер, Джерри Ледфорд, Мэри Тайлер, В. Холмогоров и др. Однако часть вопросов, связанных с влиянием конкретных инструментов ИМ на развитие деятельности предприятий, изучена не достаточно и требует более глубокого рассмотрения.

Цель статьи – охарактеризовать и классифицировать составляющие элементы маркетинговой деятельности, выполняемой при помощи Интернет-технологий, и их возможности для развития современных украинских предприятий.

Изложение материала. Интернет-маркетинг (англ. internet marketing) представляет собой практическое использование всех аспектов традиционного маркетинга в Интернете, затрагивающих основные элементы маркетинг-микса: цена, продукт, место продаж и продвижение [1]. Основная цель – получение максимального эффекта от потенциальной аудитории сайта. Проанализировав различные взгляды на тему ИМ, предлагаем для удобства восприятия разделить материал на три составные части:

1. Исследования рынка (спроса, потребителей, конкурентов, тестирование продукта).
2. Действия, связанные с использованием корпоративного сайта предприятия.
3. Социальные сети, и вирусный маркетинг.